

Dien et mon Droit.

ZATURDAG 15 MEI.

Dit blad verschijnt te Amsterdam, Dagelijks, behalve des Zondags; Het abonnement voor 3 maanden is f 5.00; voor de buitensteden franko p. p. f 6.00. Brieven, Geschied. enz. FRANKO te adresseeren aan het Bureau van de Courant.

Advertentiën van Zes regels en daar beneden worden tegen 1.00 geplaatst; meer dan Zes regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentiën wordt bovendien 55 cents zegelrecht betaald. Voor groot letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 14 Mei.

Het is verbaazend hoe de valsche munt ten onzent voor goede wordt rondgevoerd, zoodra zij, buiten de edele metalen gesloten, op het gebied van het gezond verstand komt, waar zij de onbegrijpelijkste dwaasheden voor politieke wijsheid laat doorgaan. Geen veld rijker aan die valsche munt dan de staathuishoudkunde, een schromelijk woord om uit te spreken, en bedriegelijk in 't gebruik. Het is soms alsof die hedendaagsche, zoogenaamde nieuwe wetenschap slechts is uitgevonden als middel, om, waar over zaken gehandeld wordt, de goede menigte met woorden te betalen. In allen geval, ter zake der schulddeging geschiedt niets anders. Men heeft dat woord schulddeging in een tooverachtig licht gezet, dat de oogen aantrekt, en een valsch licht werpt op al wat daar buiten is! En nu heet het: levende amortizatie! De een roept het den andere na, zonder te weten waarom. En zelfs in de Tweede Kamer is het in de mode geraakt zonder dat, wat anders altijd gebeurt, de zaak aan een degelijk onderzoek is onderworpen geworden. Het woord heeft zoo zeer fortuin gemaakt, dat de zaak is aangenomen zonder bewijs en zelfs zonder discussie. In een tijd, dat er zoo veel spraak is van staathuishoudkunde, had men toch wel eens even in overweging mogen nemen, of er geen voordeliger gebruik was te maken van onze baten, dan dat de schulddeging aanbiedt. Volstrekt niet. Het is zelfs te naauwernood geoorloofd daartegen eene bedenking in het midden te brengen. Dat wordt een fetichisme, waarmede wij ons de verbeelding van de spuiten, tot ergernis van onze goede zinnen, de *N. Rott. Ct.*, die dat met leede oogen aanziet en zich verbeeldt, dat wij boos op haar zijn, als wij met haar lagchen. Die goede ziel.

Er iseren heeft zij zich weer erg afgesloofd, met de amortizatie in bescherming te nemen tegen den *Echo* en ons. Alweer komt zij voor den dag met de poging, om den heer Thorbecke aan den heer van Bosse te koppelen. Wij hebben reeds gezien, dat zulks, al konde het plaats hebben, niets tot de quæstie zou afdoen. Het geschiedt ook slechts om de gapers om den tuin te leiden, die niet weten wat er omgaaft. De heer Thorbecke moet den heer van Bosse dekken. Alsof daardoor het systeem ware geregtvaardigd, dat de heer Thorbecke het aankleefde! Maar daarenboven is het waar, dat de heer Thorbecke het voorstaat? Het is niet bewezen, en wij geloven 't niet. Hij heeft het niet openlijk bestreden, zal men denken. O ja. Maar men kan niet van hem vergen, dat hij, als lid der Kamer, op alle punten van bestuur het initiatief neemt, als ware hij president van het ministerie. Maar wil men de richting kennen, die den heer van Bosse van den heer Thorbecke scheidt? Men heeft dan slechts daarop te letten, dat middel, dat de heer van Bosse telkens in de weer is voor de spoorwegen te krijgen. Maar stappen wij daarover heen. Het doet hier minder af, wat de heer Thorbecke wil, dan waarom hij of anderen willen. Er is hier geen strijd van personen, maar van beginselen.

Welke redenen voert de *N. R. Ct.* aan, om de schulddeging te verdedigen? Wij laten ter zijde de kinderachtigheden, die zij hare lezers op den mouw spelt, o. a. dat wij 't vorig ministerie hadden moeten onderscheiden, omdat het op het punt der spoorwegen onze meening was toegedaan! Wij komen ter zake:

1°. Zij beveelt nogmaals de leeningen aan tot hulp-middel, om de spoorwegen uit te voeren, als de kassen ledig zullen zijn. Zij laat staan al wat wij tegen die leeningen hebben gezegd; maar komt met eene onderscheiding voor den dag, die de zaak in haar geheel laat. Leeningen zijn af te keuren voor gewone uitgaven; maar voor buitengewone uitgaven zijn zij toe te staan. Wat heeft die onderscheiding hier te maken, waar zij niet te pas komt? Moet er daarom geamortiseerd worden, omdat de uitgaven, voor spoorwegen te doen, buitengewone zijn, die een leening geoorloofd maken? zegt onze zuster, want schulddeging vermindert de rentenlast en vermeerderd derhalve de baten, die

dan weer voor spoorwegen zullen kunnen worden aangewend. Maar dan wordt het ons overbodig leeningen aan te gaan. Dat alles is een niet weinig te bedenken en prijkt slechts in den vorm van uitvlugten. Men weet maar al te goed, dat geld leenen eene schadelijke en kostbare operatie is, waartoe men niet ligtelijk overgaat, dan in nood. En men moet namelijk de Nederlandsche staathuishoudkunde in de 19^e eeuw beleven, om te vernemen, dat het voordelig is alle kassen te ledigen, wanneer men verwacht, dat aanzienlijke uitgaven in aantogt zijn, die men denkt niet dan door leeningen te kunnen goed maken! Ja maar de amortizatie levert groote voordeelen. Mogt het zoo zijn! Wat toef levert die schulddeging? Over het algemeen genomen nog geen, en zeker, in geen geval, meer dan 4 pCt. Eene besparing van 4 pCt., dat is dan het *non plus ultra* van onze politiek, die zoo ver gedreven wordt, dat men daartoe getuigt leeningen te moeten te willen gaan. Ongewijfeld heeft de Staat krediet genoeg om geld te kunnen opnemen. Maar zal men dat tegen 4 pCt. kunnen erlangen? Wie is er die zich daarmee durft vleijen? Wie durft er voor instaan? Neem daarbij in aanmerking, dat de schuldbrieven, die uitgegeven zullen worden, beneden het nominaal bedrag zullen worden aan den man gebracht, en dat er dan nog de courtage van de makelaars bij inschieten moet. O voor de makelaars en voor de geldmarkt is het eene voortreffelijke operatie; maar voor den Staat is het juist daarom niet al te verkiesselijk.

Men houdt niet van potjes maken. Dat begrijpen wij, maar de Staat moet wel een potje hebben, dat de revolutie in België. Maar de Grondwet van 1830 heeft eene orde van zaken in 't leven geroepen, die alle waarborgen geeft, dat er geen misbruik kan worden gemaakt van speciale fondsen. Het hangt van de Kamer af, die voorzorgen zelve te nemen gelijk zij die zal verkiezen. De potjesgeschiedenis van voorheen is alzo slechts een bangmaker. Daarenboven, wij hebben reeds een potje, dat de waarde onzer muntbiljetten verzekert. Niemand ziet er gevaar in. Waarom zou er meer gevaar zijn in een spaarpot, als hij in plaats van voor muntbiljetten voor spoorwegen bewaard werd?

2°. Een ander bezwaar is, dat een spaarpot een lokaas wordt voor partikuliere ondernemers, 't welk hunne krachten verlamt en hun leert op den Staat leunen. En er volgt dan verder een betoog, dat de Staat wel onze rivierwerken en onze zeegaten moet verbeteren, maar geen spoorwegen moet aanleggen.

Wij geven toe, dat de Staat geen ondernemer moet worden van spoorwegen; gelijk hij wel verbeteraar zijn moet onzer groote waterwegen. Maar er valt nog veel te doen voor onze rivieren en nog meer voor onze zeegaten. Ten behoeve daarvan zou een spaarpot van ettelijke miljoenen zeer gewenscht zijn. En wat de spoorwegen betreft, die partikuliere ondernemers verstandig doen, als hij de partikuliere ondernemers wat smakelijker wist te maken, zoodat er gang kwam in die gewichtige aangelegenheid.

Men spreekt over dat lokaas, over die verlamming van krachten en van dat leunen op den Staat, alsof er in Nederland tusschen partikuliere ondernemers werd gestreden, om eene lijn te bemagtigen; terwijl juist het omgekeerde plaats heeft. Het is juist door het gemis aan een genoegzaam lokaas en door het gemis van den steun des Staats, dat de krachten der ondernemers te zwak zijn, om onze spoorlijnen en pakketvaarten met de nodige kracht aan te vatten. Alles blijft achter omdat de ondernemers te weinig steun vinden. Men spreekt over de spoorlijnen en pakketvaarten, alsof ons land aan de ondernemers daartoe de voordeligste ligging aanbod. Het is juist het omgekeerde, althans voor de spoorwegen. Ons land is te klein om groote lijnen te kunnen geven. En toch is het bekend dat het voordeel der spoorweg-ondernemers zit in de groote lijnen. Maar daarbij blijft hier de ongelegenheid niet, dat wij slechts kleine lijnen kunnen hebben; daarbij komt nog de weinig bemoeiigende omstandigheid, dat die kleine lijnen verbaazend veel geld zullen kosten, om de onmisbare groote water-

werken, die op al te veel punten in ons land worden gevorderd. Daarom is het onmogelijk dat ten onzent een der belangrijke en noodzakelijke spoorlijnen, als de Staat niet krachtdadiglijk steun verleent. En toch praat en schrijft men hier over spoorwegen, alsof zij ons lange een leffen datje kwamen gevloeyen. Dat duurt nu al jaren en jaren, dat men zoo in groote verwachting naar de spoorwegen, die van zelf moeten komen, zit uit te kijken. Waar zijn zij die spoorwegen, waar de ondernemers, waar geldschieters? Men bezit aanvragen ja; maar zijn er ook actionnairs? Waar zijn die actionnairs? Waarom zijn zij nog te zoeken en niet te vinden? Omdat men hier te lande niet wil begrijpen wat gansch Europa, tot zelfs de Russen en de Turken inzien, dat de Staat aan de ondernemers een lokaas moet geven. Maar wij hebben hier eene wijsheid op onze hand, die wij niet aarzelen eene nenswijsheid te noemen. Wij begraven onze miljoenen in den put der schulddeging en gaan dan met over elkander geslagen armen op onze schatkist rustig zitten, tromfeerend en medelijdend neerziende op die domme Russen, dwaze Belgen, belagchelijke Franschen, stompe Duitschers, vermetele Italianen, die de dwaasheid begaan zich in groote verpligtingen te steken of groote schulden aan te gaan, om zich spoorwegen te verschaffen. Het is waar, al die volken gaan meer dan wij vooruit in handel, in nijverheid en voorspoed. Maar daar schijnt velen onzer weinig aan gelegen; men vermaakt zich met de pop der schulddeging, en laat inmiddels de overige volken de handen uit den mouw steken, onverschillig dat wij onzen tijd verbeuzelen. Wat ons betreft, wij kunnen dat niet onverschillig aanzien. In gefukking zijn wij niet de eenigsten die daar tegen zijn. Al inder en meer wint de meening veld, dat er iets anders moet worden gedaan, dan dat onvruchtbaar schulddegen, dat reeds al te lang heeft geduurd en waaraan een eind komen moet en zal.

Men verzoekt ons een plaats voor het volgende: 1°. omtrent de aangehaalde artikelen van het programma voor het examen van een hoofdonderwijzer.

2°. Kennis der rechte en kromme lijnen en der voornaamste vlakke en lichamelijke figuren.

3°. Grondige kennis van de leer der evenredigheden enz... Grondige bekendheid met het trekken van den vierkants- en eubusworfel uit geheele en gebroken getallen; kennis van de eigenschappen der reken- en meetkundige reeksen. — Een en ander zal toch wel Meetkunde en Algebra zijn. Moet nu, zoo als sommigen meenen, de onderwijzer, om die wetenschappen op zijne school te onderwijzen, zich bijzonder daarvoor laten examineeren? Dat zou een ongerief zijn voor vele gevestigde, bejaarde onderwijzers, die zich ongaarne meer aan een publiek examen in mededinging van jongelieden van 18 a 20 jaren wagen; te niet wij dit vroeger volstrekt niet noodzakelijk was. Zie onderwijzers rang zal hen recht deze vakken te onderwijzen; vandaan dat vele onderwijzers, hoewel niet geëxamineerd in Mathesis, daar toch zeer bekwaam in zijn, getuige de talrijke leerlingen, welke zij voor de verschillende vakken en inrigtingen, waarin deze wetenschap gevorderd wordt, met goed gevolg hebben voorbereid.

4°. De examens in de levende talen bekoemen eene verbetering. Vroeger kon men bij sommige Provinciale commissien voornamelijk in het Engelsch en Hoofdtal geëxamineerd worden, zonder in staat te zijn te spreken van een oogenblik te voeren; als een aspirant de taal, de examinator niet, en als een aspirant, eene der hoofdaken bij de mondelinge examens, volstrekt bij het eindoordel voor de aspirant niet in aanmerking kwam.

Wij hebben daarop een aantal merken. 1°. dat een onderwijzer bevoegd is te onderwijzen al hetgeen waartoe hij vroeger bevoegd was. 2°. dat het spreken van eene vreemde taal, een onnoodig vereischte is. Men kan al de regels van eene taal kennen en daarvan een voldoende accent bezitten, zonder haar vlug te kunnen spreken.

